

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 5) 203 4407, faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt, www.enmin.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai

2021-09- Nr.(21.3-25 Mr)3-
į 2021-09-16 Nr. R2-(E)-5683

DĖL VALSTYBINĖS ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBOS NUTARIMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, gavusi Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) 2021 m. rugsėjo 16 d. raštu Nr. R2-(E)-5683 Dėl Tarybos nutarimų projektų derinimo“ (toliau – Raštas) pateiktus derinti Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Tarybos) parengtus nutarimų projektus: (1) Tarybos nutarimo „Dėl ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų (LRAIC) apskaitos modelio ir jo rezultatų 2022-2026 metams patvirtinimo“ projektą (toliau – LRAIC modelio projektas) ir (2) Tarybos nutarimo „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2015 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. O3-3 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – KVR metodikos pakeitimo projektas) – juos išnagrinėjusi, pagal kompetenciją teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Rašte nurodoma, kad, siekiant užtikrinti būtiną investicijų apimtį į LRAIC modelyje įtrauktų pagrindinių tinklo elementų ir iki reguliavimo laikotarpio pradžios į eksploataciją įvestų pagalbinių tinklo elementų atstatymą, KVR metodikos pakeitimo projekto 14 punkte numatyta nuostata dėl papildomos dedamosios nustatymo, numatant, kad įvertinusi perdavimo sistemos operatoriaus ir skirstomųjų tinklų operatoriaus, kurio veiklos teritorijoje esančių vartotojų skaičius didesnis nei 100 tūkstančių, papildomų lėšų poreikį investicijoms į Ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų (toliau – LRAIC) apskaitos modelio optimizuotus ir neoptimizuotus pagrindinius tinklo elementus ir pagalbinius tinklo elementus per reguliavimo laikotarpį atlikti, Taryba gali numatyti papildomą dedamąją, skirtą minėtoms investicijoms įgyvendinti.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad AB „Energijos skirstymo operatorius“ ir Litgrid, AB finansinis pajėgumas yra itin reikšmingas Lietuvos energetikos sektoriaus vystymuisi. Esant nepakankamam šių energetikos įmonių finansiniam pajėgumui, tikėtina, jog gali būti nepasiekti planuojamos energetikos sektoriaus transformacijos tikslai – į tai jau buvo atkreiptas Tarybos dėmesys Energetikos ministerijos 2021 m. birželio 3 d. rašte Nr. 3-1038, teikiant pastabas dėl LRAIC apskaitos modelio gairių ataskaitos projekto. Taip pat buvo akcentuota svarba užtikrinti reguliacinį tvarumą, paties LRAIC modelio esmę ir jo nuoseklumą bei tai, kad reguliacinių sąlygų pokyčiai neturi sukurti neigiamo efekto elektros tinklų operatorių galimybėms ir pajėgumui įgyvendinti projektus, prisidedančius prie nacionalinių energetikos politikos tikslų įgyvendinimo.

2021 m. rugsėjo 17 d. Tarybos organizuoto KVR metodikos pakeitimo projekto nuostatų, susijusių su LRAIC apskaitos modelio atnaujinimu, pristatymo metu buvo akcentuota, jog aukščiau nurodyto retrospektyvaus investicijų gražos perskaičiavimo bei reguliuojamo turto vertės mažėjimo poveikį įmonių veiklai atsvers papildoma dedamoji. Vis tik manytina, kad KVR metodikos pakeitimo projekto nuostatos neužtikrina, jog papildomos dedamosios dydis bus parinktas toks, kad sudarytų prielaidas tvariam įmonių įsiskolinimo dydžiui (pavyzdžiui, 2021 m. rugsėjo 17 d. modelio pristatyme Tarybos pasitelkti ekspertai atkreipė dėmesį, jog įsiskolinimo lygis didesnis nei 6,5 laikytinas netvariu) ir reikiamo energetikos įmonių finansinio pajėgumo išlaikymui. Todėl siekiant teisinio aiškumo bei užtikrinti pakankamą finansinį pajėgumą, reikalingą investicijoms į LRAIC modelio optimizuotus ir neoptimizuotus pagrindinius tinklo elementus ir pagalbinius tinklo elementus per reguliavimo

laikotarpį atlikti, siūlytina tobulinti KVR metodikos pakeitimo projekto nuostatas taip, kad jos įgalintų nustatyti tokią papildomą dedamąją, jog Įmonės vidutinis įsiskolinimo rodiklis (D/EBITDA) būtų susietas ir neviršytų konkrečiai nurodytos priimtinos maksimalios šio rodiklio reikšmės, taikytinos monopolinėms energetikos infrastruktūros įmonėms ir leidžiančios efektyviai skolintis būtinosioms investicijoms į perdavimo ir skirstymo tinklų infrastruktūrą.

2. KVR metodikos pakeitimo projektu taip pat indikuojamas esminis reguliacinis pokytis, palyginti su šiuo metu galiojančiu LRAIC modeliu, t. y. pagal KVR metodikos pakeitimo projekto 11 punktą naujasis modelis galimai įvertintų tik tuos tinklo optimizuojamus elementus, kurių optimizavimas yra numatytas tinklų operatorių ilgalaikiuose tinklo plėtros (investiciniuose) planuose. Atsižvelgiant į LRAIC apskaitos modelio planuojamą įgyvendinimo ir taikymo laiką, svarbu užtikrinti, kad reguliacinių sąlygų keitimas neturėtų neigiamos įtakos tinklų operatorių galimybėms įgyvendinti jau suplanuotus ilgalaikius investicinius projektus, prisidedančius prie nacionalinių energetikos politikos tikslų įgyvendinimo.

3. KVR metodikos pakeitimo projekte yra naudojamos tokios konstrukcijos formuluotės: „Taryba gali numatyti papildomą dedamąją“, „Taryba <...> gali priimti sprendimą Įmonei skirtą šiame punkte numatytą papildomą dedamąją gražinti vartotojams“ (KVR metodikos pakeitimo projekto 14 punktas). Atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento „Išvados dėl Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo projekto“¹ 16 punkte pateiktą nuomonę dėl panašios konstrukcijos formuluotės: „Taryba gali leisti perdavimo sistemos operatoriui turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius, jeigu Taryba patvirtina, kad tie energijos kaupimo įrenginiai yra integruotieji elektros tinklo komponentai. <...>“. Šioje nuomonėje teigiama, kad „tokia normos konstrukcija įgalina daryti prielaidą, kad Taryba gali ir neleisti perdavimo sistemos operatoriui turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius, net jei visos įstatyme nurodytos sąlygos įvykdytos. Teigtina, kad teisinėje valstybėje, negali būti atvejų, kai nuo tam tikros institucijos nuomonės priklausytų įstatymo vykdymas ar nevykdymas. Todėl projekte turi būti aiškiai nustatyti visi atvejai, kai Taryba suteikia minėtą leidimą ir kai toks leidimas nesuteikiamas. Atsižvelgiant į tai, siūlytina vietoje žodžių „gali leisti“ įrašyti žodį „leidžia“.“ Atsižvelgdami į šią nuomonę, siūlytume tikslinti KVR metodikos pakeitimo projekte nustatomą reguliavimą, nustatant atvejus ir (ar) kriterijus, kuriems esant Taryba imasi KVR metodikos pakeitimo projekte nurodytų veiksmų ir kai tų veiksmų nesiima, kad būtų užtikrinta aiški teisinė aplinka ir aiškus teisės aktų vykdymas.

4. LRAIC modelio projekto pirmojoje pastraipoje nereikalingas (perteklinis) žodis „patvirtinta“, esantis prieš paskutinę frazė „Taryba n u t a r i a“.

Energetikos viceministrė

Inga Žilienė

8 602 46369

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/99c92290179e11ecad9fbbf5f006237b?jfwid=-a0zwt9rod>